

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky

Věstník literární

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 28 (1899), No. 5, 355--356

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/121657>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1899

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

$$A = C \quad \text{a} \quad B = m + m_1 \neq 0$$

čili

$$m = -m_1,$$

pročež tvoří různoběžky (2) a (3) s osou fokální ellipsy stejné úhly.

Podobně lze vésti důkaz o hyperbole a parabole.

Věstník literární.

Arithmetika pro II. třídu škol reálných. *Sepsal František Tůma*, prof. c. k. gymnasia v Č. Budějovicích. Cena váz. 85 kr. V Praze, 1899. Nakladatel I. L. Kober, knihkupectví.

Tato učebnice tvoří další část Arithmetiky pro nižší třídy reálné, kterou upravuje prof. Tůma dle své učebnice gymnasijsní. O prvé části přinesli jsme zprávu v tomto roč. Čas. str. 46. Učebnice vyznačuje se důsledným šetřením *jednotného postupu* při výkladu operací početních. Učivo třídy druhé, jmenovitě počet závěrkový a nauka o úměrách s upotřebením k řešení úloh počtu trojčlenného, procentového, úrokového a diskontového, poskytuje ovšem mnohostrannou příležitost zachovávat jednotu v postupu. Ve škole docílí se tím jistoty a hotovosti v počítání a zabezpečí se úspěch. Učebnice Tůmova podává pevný základ; pokud dále učení rozšířiti a prohloubiti potřebným býti se jeví, zůstaveno jest náhledu učitele. Úzkostlivé šetření jednotnosti návodu nelze schvalovati tam, kde duch úlohy jí se přičfí. Máme tu na mysli úlohy počtu procentového, úrokového atd., o jichž řešení již předešle měli jsme příležitost vysloviti se (str. 46.). Nemůže nám zamlouvatí se řešení na př. úl. 1. § 28: „Vypočítati základ, jehož výnos činí po 5% 48 jednotek“, jež podáno takto:

K 5 jednotkám výnosu jest základem 100 jednotek	
„ 1 „ „ „ „	$\frac{100}{5}$ „
„ 48 „ „ „ „	$\frac{100 \cdot 48}{5}$ jednotek.

Proč nepočítati raději 100% základu, známe-li 5% jeho? V připojených úkolech jest k podobnému řešení sice přihlíženo, bylo by si však přáti, aby tímto návodem byl na vzor příklad

vypočítán. V *příkladech* a *úkolech* k procvičení a k opakování učiva spočívá vůbec jádro Tůmovy Arithmetiky. To jsou úkoly propočítané, pečlivě volené, které neobtěžují rozvlácností a zbytečným ballastem velkých číslic. Úlohy jsou rozmanité a u velkém výběru. Z předu nalézáme 67 úkolů k opakování zlomků; ku každé stati připojeno 15—30 úkolů (při počtu trojčlenném dokonce 83 úkoly) a závěrek tvoří 83 úkoly k opakování učiva třídy druhé.

Postup učiva jest netoliko v souhlasu s novou učební osnovou realní, ale též s nejnovějšími instrukcemi. Poněvadž se tam nečiní výslovná zmínka o sečítání a odčítání čísel zkrácených, nenalezáme těchto úkonů ani v Arithmetice Tůmově, čehož pro neúplnost sluší litovati. Ve vzorném příkladu 2. (str. 13.) nelze při převodu roku tropického (= 356·2422 dnům) bráti číslo za úplné; vypočítané vteřiny nejsou pak ani v desítkách zaručeny. Rovněž nezdařený jest vzorný př. 1. (str. 24.), kde 63 jitra 1240 čtv. sáhů převést se mají v hektary a ary (do desetín). Vypočítáno totiž, že 63 j. = 3625·4 a, k tomu pak nadbytečně přesně, že 1240 čtv. sáhů = 4459·8 m², místo 44·6 m². V souhlasu s výměrem podaným v § 20., 2. o veličinách úměrných, jeví se případnějším mluvit v úloze počtu trojčlenného o „*dvou hodnotách*“ veličiny nezávislé,“ resp. závislé, místo o „*dvou veličinách*“ nezávislých,“ resp. závislých. Místo „čtvercový“ metr (str. 20.) užíváme na školách realných výrazu „čtverečný“ metr. Vzetí kilogramu za jednotku váhy (str. 22.) vede při označení *đkg* k nesprávnému výkladu. Uvedené výtky jsou ovšem rázu podřízeného. Proto vzhledem k vytknutým přednostem doporučíti lze tuto učebnici pozornosti pp. kollegů co nejvřeleji.

Prof. Jos. Pour.

